

TOSHKENT AMALIY FANLAR UNIVERSITETI

PEDAGOGIKA KAFEDRASI

Fan: UMUMIY PEDAGOGIKA

PO': D.T.Sobirov

10-mavzu: O‘quvchilarning mehnat, jismoniy va estetik tarbiyasi.
O‘quvchilarda axborot iste’moli madaniyatini shakllantirish.

Fuqarolik tarbiya.

Rejasi:

1. Mehnat tarbiyasining maqsadi va vazifalari
2. Fuqarolik tarbiyasining maqsad, vazifalari va metodlari .
3. Vatanparvarlik va baynalminallik tarbiyasining maqsad, vazifalari va metodlari .
4. Neyrolingistik dasturlash asoslari .

Insonning kundalik turmush tarzi mehnat va faoliyat bilan bog‘liqdir. Shu sababli mehnat butun moddiy va ma’naviy boyliklarning ijtimoiy taraqqiyoti negizidir. Mehnat tarbiyasi shaxsni har tomonlama rivojlantirishning ajralmas qismidoir. Shuningdek, bolaning har tomonlama shakllanish vositasi, uning shaxs sifatida ulg‘ayish omili hamdir. Muntazam qilingan mehnat jarayonida bola o‘z aqlini, irodasini, hissiyotini, xarakterini rivojlantirishi mumkin.

TARBIYA

muayyan, aniq maqsad
hamda ijtimoiy-tarixiy
tajriba asosida yosh
avlodni har tomonlama
o'stirish, uning ongi, xulq-
atvori va dunyoqarashini
tarkib toptirish jarayoni.

Pedagogika fanida yosh avlodni shakllantirishda mehnat tarbiyasi juda katta rol o‘ynashini rus pedagogi K.D.Lishinskiy bunday deb yozgan edi: “Tarbiyaning o‘zi, agar u kishining baxtiyor bo‘lishini istar ekan, uni baxt uchun tarbiyalashi kerak emas, balki turmush mehnatiga tayyorlashi lozim”.

Mehnat faoliyati bolaning tevarak-atrofdagi muhitni, real buyumlarni anglab olishning mustahkam vositasi bo‘lib, unga nazariy bilimlarni qo‘llash imkoniyatini yaratib beradi, uning ongini hissiy tasavvurlar bilan boyitadi.

Mehnatning ijtimoiy-axloqiy ahamiyatiga e’tibor berish, mehnat o‘quvchining yoshi, hayot tajribasi va imkoniyatlariga mos bo‘lishi , ularning mehnat faoliyatları ijodiy harakatda bo‘lishi, o‘z vaqtida turli kasblar haqida ma’lumotlar berib borilishi, mehnat ahillari bilan doimo suhbat va uchrashuvlar tashkil qilish kabilar. Umuman olganda, mehnat tarbiyasi ijtimoiy tarbiyaning tarkibiy qismidir. Mehnat tarbiyasi- ning bosh g‘oyasi shaxsda mehnat faoliyatini tashkil etish, ko‘nikma va malakalarni hosil

Mehnatga, mehnat qilishga ruxiy tayyorgarlik zarur. Bunda:

- mehnatning inson faoliyatidagi ahamiyatini anglash;
- mehnatning maqsad va vazifalarini anglash;
- mehnat faoliyatini tashkil etish rag‘batini qaror toptirish;
- mehnatga ongli munosabatda bo‘lishlikni qaror toptirish;
- mehnatni tashkil etish ko‘nikma va malakalarini shakllantirish;
- mehnatning kishilik taraqqiyoti bosqichlaridagi roli va o‘rnini anglash;
- o‘tmish ajdodlarimizning mehnatini ulug‘lovchi qadriyatlarni anglash va shu kabilar.

Mehnat ta'limi va tarbiyasini tashkil etishning vazifalari quyidagicha:

1. Mehnatning mohiyatini anglatish orqali o‘quvchilarga mehnatning shaxs kamoloti va jamiyat taraqqiyotidagi rolini yoritib berish;
2. Inson mehnati hamda mehnat mahsuli bo‘lgan moddiy va ma’naviy nehmatlarni qadrlash, asrab-avaylashga o‘rgatish;
3. Mehnat qilishga nisbatan rag‘batni, shuningdek, muhabbatni uyg‘otish. Bunda aziz avliyolarimiz va boshqa buyuk insonlarimiz-ning mehnat va kasb-hunar bilan hayot kechirganlarini alohida qayd etish;
4. O‘quvchilarning mehnatga ijtimoiy burch sifatida yondashuvla-rini yuzaga keltirish;
5. Mehnat faoliyatini tashkil etishga ongli ravishda, vijdonan yon-dashishni odatlantirish;
6. Mehnat faoliyatini jamoa asosida tashkil etish;
7. Mehnatga hayotiy zarurat inson faoliyatining asosi sifatida munosabatda bo‘lish;
8. Mehnatni ilmiy asosda tashkil etish borasida mehnat ko‘nikmasi va malakalarini shakllantirishni yuzaga keltirish;
9. O‘quvchilarda mehnatsevarlik xislatini tarbiyalash; o‘z mehnati samarasidan g‘ururlanish tuyg‘usini shakllantirish;
10. Muayyan kasb-hunar sirlarini o‘zlashtirishga erishish va boshqalar.

ESTETIKA

Nafosat tarbiyasi (estetik tarbiya lotincha „estezio“ — go'zallikni his qilaman) — o'quvchilarni voqelik, tabiat, ijtimoiy va mehnat munosabatlari, turmush go'zalliklarini anglash, idrok etish va to'g'ri tushunishga o'rgatish, ularning badiiy didini o'stirish, ularda go'zallikka muhabbat uyg'otish, ular tomonidan go'zallikni yaratish qobiliyatlarini tarbiyalashga yo'naltirilgan pedagogik jarayon.

ESTETIK TARBIYANING MAQSADI

- Estetik tarbiyaning maqsadi - voqelikka estetik munosabatni shakllantirish. Nafosat tarbiyasi insonda go'zallikni his qilish tuyg'usining shakllanishiga yordam beradi, uni rivojlantiradi. Inson doimo o'z hayotini go'zallik asosida qurishga intiladi. Nafosat tarbiyasi axloqiy, aqliy, huquqiy, ekologik, jismoniy va mehnat tarbiyasi bilan chambarchas bog'liqdir

Nafosat madaniyati

go'zallikni his etish, undan zavqlanish, mavjud go'zalliklami asrash va boyitish yoiida o'zlashtirilgan bilim hamda amalga oshiriladigan nafosat faoliyatini tashkil etish darajasining sifat ko'rsatkichidir. Nafosat ongi go'zallikni qadrlash va uni boyitish yoMidagi amaliy harakatni keng ko'lamda tashkil etish asosida takomillashib boradi.

ESTETIK TARBIYANING VAZIFALARI

estetik bilimlarni shakllantirish;

estetik madaniyatni tarbiyalash;

estetik hissiyotni rivojlantirish;

estetik idealni shakllantirish;

fikrlashda, ishda,
hattiharakatda, tashqi
ko'rinishda go'zallikka intilish.

Estetik tarbiya axloqiy qiyofa, ijobiy xulq-atvor me'yorlarini tarkib toptirish, ularning ijodiy qobiliyatlarini taraqqiy ettirishga katta ta'sir ko'rsatadi.

Ta'lim muassasalarida musiqa va tasviriysan'at darslari, adabiyot kabi fanlarning o'qitilishi estetik tarbiyani samarali yo'lga qo'yish vositasi hisoblanadi.

Fuqarolik tarbiyasining maqsad, vazifalari va metodlari.

Fuqarolik tarbiyasi fuqarolik tushunchasining mohiyatini anglatish orqali o‘quvchilarda yuksak darajadagi fuqarolik madaniyatini shakllantirish, ularni xalq, Vatan, jamiyat manfaatlari yo‘lida kurashuvchi fuqarolar etib tarbiyalashga yo‘naltirilgan pedagogik jarayon. Fuqarolik tarbiyasining markaziy ob’ekti fuqaro sanaladi.

Fuqaro fuqaroligi huquqiy jihatdan e’tirof etilgan hamda muayyan jamiyat (davlat) a’zosi bo‘lgan shaxsdir.

Fuqarolik esa huquqiy va axloqiy me’yorlarga ongli rioya etish, ma’lum huquqlardan foydalanish hamda burchlarni bajarishga mas’ullik bilan yondoshuv, mehnat jarayoni va jamoadagi faollik, ma’naviy yetuklik asosida muayyan davlatga mansublik.

Fuqarolik tarbiyasini tashkil etish jarayonida shaxsda vatanparvarlik (lotincha “**patriotespatris**

Binobarin, fuqaro muayyan davlatning a’zosi sifatida uning sha‘ni, obro‘- e‘tiborini ta‘minlashi, uning manfaatlari uchun kurasha olishi zarur.

“Vatan atamasi aslida arabcha so‘z bo‘lib, ona yurt ma‘nosini bildiradi, Vatan tushunchasi ken va tor ma‘noda qo‘llaniladi. Bir xalq vakillari jumuljam yashab turgan, ularning ajdodlari azal-azaldan istiqomat qilgan hudud nazarda tutilsa, bu keng ma‘nodagi tushunchadir. Kishi tug‘ilib o‘sgan uy, mahalla, qishloq nazarda tutilsa, bu tor ma‘nodagi tushunchadir”.

Nazorat uchun savol va topshiriqlar

- 1. Fuqarolik tarbiyasining nima?**
- 2. Fuqarolik tarbiyasining maqsad va vazifalari?**
- 3. Fuqarolik tarbiyasining metodlari?**
- 4. Vatanparvarlik va baynalminallik tarbiyasining maqsadi?**
- 5. Huquqiy tarbiya deganda nimani tushunasiz?**
- 6. Mafkuraviy tarbiyaning maqsadi nimalardan iborat?**
- 7. Mafkuraviy tarbiyaning vazifalari, shakl, metod va vositalari?**
- 8. Mafkuraviy tarbiya texnologiyasi?**
- 9. Neyrolingvistik dasturlashtirish texnologiyasi nima?**

**E`TIBORINGIZ UCHUN
RAHMAT!**